

Forord

Sprogforum 82 fokuserer på indholdsdimensionen i forbindelse med læring og undervisning af sprog som fremmed- og andetsprog. Måske skal man tale om 'indholdsdimensionerne', for sprog er fleksible kommunikationsmidler der kan forbindes med et hvilket som helst indhold og udfolde sig i alle mulige kontekster. Man kan lære et (eller flere) sprog i forbindelse med at man studerer andre fag såsom business eller historie. Eller i hverdagen blandt sine kammerater. Eller i et sprogfag i skolen. Man kan lære sprog i forbindelse med at man læser litteratur eller ser film på egen hånd. Eller i forbindelse med at man som tilflyttet udlænding indgår i en professionel sammenhæng såsom sygepleje. Eller mens man som etnograf er ude og studere et lokalsamfund i en anden del af verden. Når man lærer et sprog, får man mulighed for at udtrykke sig over for andre via dette sprog, øve sig i at forstå andres perspektiver, tænke over egne og andres valg og sætte ord på de holdninger og ideer, man gerne vil bringe i spil i fællesskabet.

Man kan især pege på to store praksisfelter for organiseret sproglæring: Sproglæring i relation til de egentlige sprogfag, og sproglæring i relation til andre fag.

Sprogfagene: engelsk, tysk, fransk, spansk, kinesisk, dansk osv., er typisk en del af det offentlige uddannelsessystem og har derfor været præget af politisk styring igennem tiderne. Der har været mange debatter om indholdsdimensionen (Risager og Svarstad, 2020): Hvilke temaer og kommunikationssituationer skal undervisningen dreje sig om? Hvilken rolle spiller hverdagens interaktioner og normer? Hvordan understøttes mundtlighed? Læsning af litteratur (Mansour, 2024)? Viden og bevidsthed om sprog og sproglig mangfoldighed? Viden om forskellige faglige registre? Hvilken rolle spiller det interkulturelle? Hvilken rolle spiller det visuelle (tegninger, fotos, grafer osv.)? Dannelse som verdensborger? Hvad med internettet og alle mulige platforme og apps? Og ikke mindst: Hvordan kan indholdsdimensionen bidrage til motivationen til/for? at lære sprog?

Sproglæring i forbindelse med andre fag end sprogfag sker ofte under overskriften: CLIL: Content and Language Integrated Learning. CLIL-området udgør et bredt og varieret felt hvor der i disse år eksperimenteres en del med forskellige fag og forskellige sprog (se f.eks. Daryai-Hansen m.fl., 2023). Selv om det at lære et nyt sprog i forbindelse med en faglighed ikke er noget nyt (f.eks. for flersprogede elever i den danske folkeskole), har der i de seneste årtier været et voksende pres for at styrke bl.a. færdighederne i engelsk ved at bruge engelsk som undervisningssprog i f.eks. matematik eller geografi i skolen. Eller det kan være styrkelse af færdigheder i engelsk samt forskellige andre sprog i universitetsfagene, f.eks. fransk i forbindelse med EU-ret eller tysk i forbindelse med international business ('Sprog som tillægskompetence', Kraft m.fl., 2022). Også på dette område er der mange spørgsmål man kan stille: Hvilke læsestrategier skal man bruge i forbindelse med faglig læsning? Hvordan udvikler man kritisk literacy i forbindelse med arbejdet med tekster og projekter på et fremmedsprog/andetsprog? Hvordan organiseres udlandsophold/udveksling bedst?

På begge felter er der efterhånden kommet en større åbenhed over for at trække på og arbejde med flersprogethed, både hos den enkelte elev eller studerende og i selve undervisningen og dens materialer. Flersprogethed er en resurse i sproglæringen, der kan øge den sproglige bevidsthed og bidrage til anerkendelse af deltagernes forskellige livserfaringer og kontakt med forskellige sprog.

Artiklerne i dette nummer

Dette nummers kronik har titlen *Sprogfagene i den nye verdensorden*, og heri argumenterer Karen Risager for at den danske sprogpolitik mht. fremmedsprogene er nødt til at gøre op med det ensidige fokus på engelsk og åbne op for den sproglige mangfoldighed i Europa og i den multipolære verden, hvor flere ikke-europæiske sprog vil få en større tilstedeværelse. Der er for det første et stort behov for at styrke de indre bånd i hele Europa, fra nord til syd og fra øst til vest. Sprogene kan få en vigtig rolle i opbygningen af Europas strategiske autonomi, også sprogligt og kulturelt. Samtidig må Danmark og Europa begynde at åbne sig for alvor for verden uden for Europa, også sprogligt og kulturelt – hvilket er afgørende både i samarbejde, i konfliktsituationer og i arbejdet for fred.

Karoline Søgaard og Lone Krogsgaard Svarstad præsenterer i *ICETEMP – interkulturelt medborgerskab gennem dialogisk mediering af billedbøger* et projekt der indgår i et større ERASMUS-projekt rettet mod læreruddannere og -studerende inden for fremmedsprogsundervisning. Projektet har fokus på udvikling af interkulturelt medborgerskab gennem billedbøger, i dette tilfælde for udskolings elever i folkeskolen. Projektet har udviklet en model for dialogisk billedbogsmediering omfattende fire faser, og artiklen eksemplificerer modelens anvendelse via en analyse af en billedbog på engelsk der kan læses som en allegorisk skildring af hvordan fordomme og frygt kan skabe barrierer mellem mennesker.

21 tværfaglige undervisningsforløb mellem fremmedsprog og andre fag i grundskole og ungdomsuddannelser er omdrejningspunktet for artiklen *CLIL på tværs af sprog og niveauer – en analyse af tværfaglige undervisningsforløb*. Med udgangspunkt i en række praksisbefalinger for CLIL-forløb, undersøger Petra Daryai-Hansen, Susanne Pérez, Catherine Watson, Iben Schneider og Anne Sophie Westh, hvilket indhold der tages op, hvordan indholds- og sprogundervisning samtænkes didaktisk, samt hvordan forløbene bygger bro mellem CLIL og flersprogethedsdidaktik.

I artiklen *At trække det længste strå – og forstå, hvad det betyder* præsenterer Irene Simonsen og Erla Hallsteinsdóttir indsigter og erfaringer fra et Interreg-projekt med titlen 'At købe katten i sækken / die Katze im Sack kaufen'. Projektet havde til formål at udvikle undervisningsmaterialer med faste ordforbindelser som indholdsmæssig kerne. Projektet handler således primært om undervisning i dansk og tysk som nabosprog og retter sig mod 8.-10. klassetrin. Men projektet rakte også videre, for der blev samlet materiale ind gennem en infostand i det centrale Lübeck, hvor bl.a. borgere kunne skrive om deres yndlingsordforbindelser og talemåder på forskellige sprog, ikke kun tysk og dansk.

Karen Risager analyserer i artiklen *Grammatikbogens kulturelle indhold: Hvad eksemplerne fortæller* en større fransk grammatik, produceret i 1981 og udgivet i sin 5. udgave i 2013. Det er en referencegrammatik der ikke indeholder tekster og øvelser, men kun små eksempler i form af sætninger, fraser eller ord. En analyse af alle egennavne – geografiske navne, personnavne og navne på diverse organisationer, brands m.m. – viser at den fransktalende verden her er stort set ensbetydende med Frankrig, og at landets befolkning er karakteriseret ved at være meget homogen uden andre islæt end det vestlige og kristne. Desuden er alle kulturelle referencer mindst 50 år gamle, dvs. ikke ændret siden den første udgave fra 1981.

Ruth Mulvad og Grethe Kjær Jacobsen fortæller i *Indhold er kernen i det sproglige* om et vejledningsforløb de har haft med en lærer i dansk (som førstesprog eller andetsprog) om brug af systemisk funktionel lingvistik (SFL) til analyse af en kortprosattekst. De foreslog bl.a. læreren at eleverne klippede teksten op i bidder indeholdende verber der betegner forskellige former for processer. Bagefter skulle eleverne sortere bidderne og reflektere over hvilke valg der var foretaget i teksten, og hvad det betyder for den samlede fortolkning. Målet var at eleverne i den undersøgende undervisning skulle opbygge forståelse for hvordan en teksts indhold og betydning skabes i sammenhæng med tekstens former, og gennem SFL få et enkelt og hensigtsmæssigt meta-sprog herfor.

I artiklen *Sentralt gitt skriftlig eksamen i Norsk videregående skole: et skarper skille mellom språk og innhold?* undersøger Ida Marie Wullum centralt stillede eksaminer i fremmedsprog i det norske gymnasium (videregående skole) efter indførelsen af læreplanen LK20. I artiklen diskuteres det, hvorvidt den nye eksamensform, der i vurderingen primært lægger vægt på kommunikation og sprog, medfører, at skellet mellem fremmedsprogfagernes to hovedformål (sprog og dannelse/indhold) bliver øget. Artiklen undersøger, hvordan dette skel kommer til udtryk i den skriftlige eksamen, og hvilke konsekvenser det har for vurderingen af fremmedsprogskompetencer og undervisningen i fremmedsprog.

I artiklen *Hvordan indfanger vi studerendes tavse strategier for sprogbrug i flersprogede læringsmiljøer?* introducerer Sanne Larsen, Beatrice Zuaro og Joyce Kling spørgeskemaet *Multilingual Eduscape Map* (MEM). Det er udviklet til at give indsigt i hvordan studerende bruger deres sproglige repertoire i videregående uddannelse. Via eksempler fra engelsksprogede fysikkurser i Danmark og Sverige viser forfatterne, hvordan MEM kan bruges til at afdække, hvordan forskellige sprog kommer i spil når de studerende f.eks. læser tekster, tager noter eller samarbejder om problemløsning. Artiklen bidrager dermed med et nyt metodisk greb til at forstå sammenhængen mellem sprog og læring på engelsksprogede internationale uddannelser.

Hvordan kan Almen sprogforståelse gøres mere motiverende, praksisnær og relevant for eleverne? Det giver Natascha Drachmann og Helle Klausen et bud på i artiklen *Fra AP til SPROG – Elev- og lærererfaringer fra et tematisk HHX-forløb*. På Slotshaven Gymnasium er Almen sprogforståelse blevet nytænkt og omdøbt til det temabaserede forløb SPROG, hvor eleverne gennem temaerne *rap*, *sprogdetektiv* samt *taler og pitch* arbejder undersøgende og praksisorienteret med sprog. Artiklen præsenterer designet bag nytænkningen og diskuterer erfaringer fra det første års gennemførelse af forløbet med afsæt i resultater fra en kvantitativ og kvalitativ lærer- og elevevaluering.

Karen Lassen Bruntt og Nanna Jørgensen giver i artiklen *Oplevelsesorienteret engelskundervisning i et dobbeltdidaktisk perspektiv* et bud på en dannelsesorienteret engelskundervisning i folkeskolen og på læreruddannelsen. Med udgangspunkt i to afprøvede dobbeltdidaktiske forløb fra undervisningsfaget engelsk viser forfatterne, hvordan der kan skabes en sprogundervisning, der arbejder med vigtige globale problemstillinger. Centralt i artiklen står brugen af æstetiske oplevelser og produktioner, samt en interkulturelt undersøgende tilgang som omdrejningspunkt for både at skabe autentiske kommunikationssituationer på fremmedsproget og at bringe kropslige erfaringer og refleksioner i fællesskab i spil som del af en interkulturel dannelsesproces.

I artiklen *Becoming more literate* peger Marella Tiongson, Sanne Larsen og Slobodanka Dimova på en diskrepans mellem ensprogede evalueringspraksisser og flersprogede læringsprocesser – et forhold, der ofte gør sig gældende på engelsksprogede universitetskurser med sprogligt mangfoldige undervisere og studerende. Selvom nogle undervisere intuitivt inddrager flere sprog i undervisning såvel som evaluering i disse sammenhænge, sker det ofte uden klare retningslinjer eller kriterier. Artiklen argumenterer derfor for en målrettet pædagogisk kompetenceudvikling, der kan støtte undervisere i at arbejde systematisk med en flersproget evalueringspraksis.

Ud over temaartiklerne, indeholder nummeret også to bidrag til Åbne Sider. Det første bidrag er artiklen *Grammatikkens rolle i kurser i Tysk som tillægskompetence*, skrevet af Mirjam Gebauer og Aase Voldgaard Larsen. I artiklen undersøger forfatterne, hvilken rolle grammatik spiller for studerende, der tager kurser i Tysk som tillægskompetence på Aalborg Universitet. Gennem en analyse af de studerendes læringsmål og fokusgruppeinterviews bliver det tydeligt, hvordan studerende ser sammenhængen mellem grammatik og henholdsvis mundtlige og skriftlige sprogfærdigheder. Artiklen giver bud på, hvordan grammatik ud fra et funktionelt syn kan integreres i mere kommunikativ undervisning, så studerende i mindre grad oplever grammatisk kunnen som forudsætning for at kunne kommunikere.

Den anden artikel på Åbne Sider hedder *At vælge sprogfag - fremtidige sproglæreres syn på sprog*. I denne artikel sætter Camilla Franziska Hansen, Annette Søndergaard Gregersen, Line Krogager Andersen, Susana S. Fernández, Merete Olsen og Søren Hattesen Balle fokus på, hvordan lærerstuderende vælger sprogfag, og hvilke forestillinger om sprog og undervisning de bringer med sig ind i uddannelsen. Med udgangspunkt i lærerkognition undersøger forfatterne disse forståelser gennem kvalitative spørgeskemadata fra studerende i starten af studiet. Analysen viser, at sprog af de studerende forstås både som redskab til kommunikation og som en kilde til dannelse, identitet og æstetisk erfaring.

Sprogforum-redaktionen ønsker god læselyst!

Litteratur

Daryai-Hansen, P., Koistinen, S., Lindemann, B. Mousouri, E., og Poggi, C. (2023). *CLIL in languages other than English – Successful transitions across educational stages*. Council of Europe (European Centre for Modern Languages), Graz.
<https://www.ecml.at/en/ECML-Programme/Programme-2020-2023/CLIL-in-languages-other-than-English> accessed 29 Jun 2026.

Kraft, K., Larsen, S., og Holmen, A. (2023). Sprog som tillægskompetence: Hvilke sprog og hvorfor? *Sprogforum: Tidsskrift for Sprog- Og Kulturpædagogik*, 28(75), 89-97.
<https://doi.org/10.7146/spr.v28i75.136124>

Mansour, M. (2024). *Multikulturel litteratur – kulturel ansvarlig didaktik i danskfaget*. Dafolo.

Risager, K. og Svarstad, L. K. (2020). *Verdensborgeren og den interkulturelle læring. Inspiration og nytænkning til sprogfagene og andre fag*. Samfundslitteratur.